

Mida tähendab olla kodanik?

Hea kodanik on see, kes on ära tundnud oma koha teiste inimeste hulgas ja aegade järgnevuses. Hea kodanik on iseseisev ega raja oma toimetulekut teiste – olgu ligimeste või riigi – lakkamatule abile ja toetusele. Samas on ta hooliv ja tähelepanelik, märkamaks neid, kes tööpoolest tuge vajavad, ja osates abi anda just siis, kui seda vajatakse.

Hea kodanik ei oota käsku ega ässitust, et midagi tarvilist korda saata. Tänapäev Eesti on jõudsalt lähenemas vaba rahva normaalsele elupildile, kus ühiskonna toimimise põhimootoriks on inimeste elav omaalgatus. Naabrusvalve, külaliskumine, vabatahtlike liikumine, Teeme Ära või uuskasutus-võrgustik on näited kogu rahva elu soodsalt mõjutanud ettevõtmistest. Nendel algatustel on topelt-tähtsus: see, mis nad vahetult on

Hea kodanik ei oota käsku ega ässitust, et midagi tarvilist korda saata.

(metsad ja teeveered saavad puhata, vanad asjad uue elu jne) ja see, et nende kaudu levib ja tugevneb kodanikutunne, jõudes retoorika maailmast konkreetsesse igapäevaelu.

Ega hea kodanik ei tähendagi midagi muud kui lihtsalt tubli inimene: toimekas, oma võimeid ja eeldusi tajuv, neid arendav ja rakendav, teisi märkav ja tunnustav. Sellistel inimestel (ja mitte diktaatorite piitsadel porganditel) püsivad ka riigid. Ka Eesti riik. Nüüd juba 90 aastat. Jah, just 90 järjestikust aastat, sest kui räägime kodanik-olemisest, ei tule ka okupatsioonide aega kuidagi maha arvestada. Hea kodanik tubli inimese, ühiskonna alustala tähenduses ei pruugi olla tingimata isegi kodakondne riigis, kus ta oma igapäevast tublidust ilmutab. Ehkki mis oleks loomulikum kui see, et ta seda on. Kuid tunnistagem, et igaühel lihtsalt ei ole seda huvi, elades rahumeeli oma rohujuure-tasandi elu. Aeg annab arutust, pikalt ühes ruumis paiknevat elud ja huvid põimuvad niikuinii. Kiiruga kellelegi passi poolvägisi taskusse toppida oleks lihtsalt naeruväärne. Kodanikuühiskonna edasi arenedes jõuavad oma kodanik-olemise riikliku vormistamiseni just need, kes ka südamel selleni on jõudnud.

Head kodanikupäeva!

Paul-Eerik Rummo,
Riigikogu liige

Aktuaalne

Kuressaare linnaeapkohtus eakatega

Kohalik elu

Kärdlas valmis koolilinnak

Uudised

Lihula kultuurimaja saab uue katuse

Huvitav

Muhumaal elavad jaanalinnud

FOTO: KROONIKA

Peaminister Andrus Ansip hinnangul on Eesti kõige olulisem lähituleviku eesmärk ühinemine euroalaga.

Euro kasutuselevõtt on Eesti jaoks ülioluline

Peaminister Andrus Ansip ütles novembri alguses Tartus riigiametnikele esinedes, et plaanib kokku kutsuda eurole ülemineku töörühma.

Töörühm hakkab jälgima Maastrichti kriteeriumide täitmist ja koordineerima Eesti ühinemist eurotsooniga. Riigi tippjuhtidest koosneva töörühma eesmärgiks on Eesti üleminek eurole lähiaastatel.

Võimalus tekib juba lähiaastail

„Eesti kõige olulisemaks sihiks on üleminek eurole,“ ütles peaminister ja nentis, et praegune olukord maailma majanduses on loonud selleks soodsama fooni. Prognooside kohaselt võib Eestil lähiaastatel tekkida võimalus inflatsioonikriteeriumi täitmiseks. Samas on majandussurutis te-

kitamas Eestile ohtu Maastrichti eelarvekriteeriumi täitmiseks. „Üleminekut eurole ei saa pidada isetäituvaks eesmärgiks,“ rõhutas Andrus Ansip ja lisas, et selle nimel tuleb tööd teha ka kõrgel poliitilisel tasandil.

Peaministri juhitud eurogrupi poliitilise töörühma kuulusid rahandusminister, majandus- ja kommuni-

katsiooniminister, koalitsiooni erakondade Riigikogu fraktsioonide esimehed ja samuti Eesti Panga president ning Kaubandus-Tööstuskoja president.

Eurogrupi juures hakkab tööle juhtrühm, kes tegeleb Maastrichti kriteeriumide täitmiseks vajalike tegevuste ettevalmistamise ja rakendamise koordineerimisega. Selle töö-

rühma juhiks on peaministri rahandusnõunik Aare Järvan.

Ka kohtumisel tuntud filantroobi ning rahandustegelase George Sorosega paar päeva pärast riigiametnike foorumit rõhutas Ansip, et Eesti kõige olulisem lähituleviku eesmärk on ühinemine euroalaga.

Inflatsioon alaneb

Sügisel Riigikogus esinenud Eesti Panga president Andres Lipstok kinnitas samuti, et tänapäev oleme näinud selgeid märke hinnatõusu pidurdumisest. „2008. aasta teisel poolel ootame Eesti hinnakasvu edasist järkjärgulist aeglustumist. 2009. ja 2010. aastal prognoosime inflatsiooni langust vastavalt 5% ja 3,5% tasemele. 2010. aasta inflatsioon võib olla lähedal euro kasutuselevõtu seiskohalt olulisele Maastrichti kriteeriumi viitväärtusele,“ märkis Lipstok lisades, et eelduseks on siiski palkade ja tootlikkuse senisest suurem kooskõla – palkade kasvutempo aeglustumine peab jätkuma ning majanduse tootlikkus tervikuna tõusma.

Juhtkiri

Euro selgeks eesmärgiks

Eesti järgmiseks suureks eesmärgiks peab olema Euroopa ühisraha euro kasutusele võtmiseks vajalike nõuete täitmine. Kui varasemalt oli majanduse kiire kasvu tingimustes probleemiks eurokõlblikkuse kriteeriume ületav inflatsioonimäär, siis praegu on pigem küsitav, kas Eesti suudab eelarvedefitsiiti ohjata. Et selles kahtlusi poleks, on vaja eelarvekulutusi veelgi piirata.

Võimalused selleks on olemas. Esimestena tahaks nimetada laustoetuste ülevaatamist ja avaliku sektori kulutuste mõttekuse hindamist. Lisaks vajab valitsus eelarve arutamise käigus selgemaid võimalusi raha operatiivsemalt suunata. Muutuvas majandusolukorras on aga tihti vajalik kiiresti vastu võtta otsuseid, mis rahakasutust muudavad.

Loomulikult tuleb kulutuste piiramisel tagada, et Eesti eesmärgid – noorte perede toetamine, eakate kindlustunne, sisejulgeolek ja turvalisus selgelt tagatud oleksid.

.....

Euro kasutuselevõtt lihtsustaks ekspordi ja vähendaks valuutariski.

Samas ühe rahvusvahelise audiitorfirma poolt hiljuti tehtud erapooletu analüüs tõi välja küsitavused, mis seotud maavalitsuste ja nende kasutatava raha kulutamise mõttekusega. Just riigi ja omavalitsuste ülesannete selgem määratlemine, aga mitte buldooseri üle kaardi sõitmise meetodil kavandatav haldusreform, aitaks kaasa omavalitsuste koostöö paraneamisele. Ja hoiaks kokku vahendeid. Riigi kulutuste kriitilise pilguga ülevaatamine on sama kasulik, kui ettevõttes või koduski aeg-ajalt inventuuri tegemine.

Riigikogus Reformierakonna fraktsiooni juhtiva Keit Pentuse sõnul peab Reformierakonna fraktsioon tähtsaks peaministri juures tööd alustava eurogrupi kokkutulemist esimesel võimalusel.

Vajadust euro kiireks kasutuselevõtuks on rõhutanud ka ettevõtjad. See lihtsustaks veelgi ekspordi ja vähendaks valuutariski. Ka hiljuti parlamendi ees esinenud riigikontrolör Mihkel Oviir märkis, et euro kasutuselevõtt on väga oluline lähiaastate eesmärk. Riigikontrolöri tsitaadiga on paslik ka lõpetada: „Eesti riik on taas jõudnud ühte olulisse arengupunkti, kus otsustatakse aastakümneteks, mis meist saab. Kas jääme vinduma ja ainult iseenda ette nägemä, nagu puuris istuv kaagutav kana, või suudame tõusta kõrgemale ja näha maailma ja oma olukorda avaramalt – nii nagu näiteks see paistab kotkale.“

Elulised küsimused linna seenioridelt

Kuressaare linnapea kohtumisel eakatega jätkus küsimusi ja vastuseid bussiliiklusest prügimajanduseni.

Miks mõned elamuhaldajad arvestavad jäätmehooldustasu korteri ruutmeetrite järgi, aga naabrinaisel hoopis elanike arvu järgi? Miks lasteaia paberikonteinerisse ei või viia oma sorteeritud paberit ja pappi? Kas plastikukonteinereid tuleb linna juurde? Kas saaks teise bussipeatuse Kudjape kalmistu uue osa juurde? Need on vaid mõned küsimused, mida Kuressaare päevakeskusesse kogunenud linna seeniorid esitasid linnapea Urve Tiidusele ühel novembrikuu kolmapäevaõhtul.

Kuressaare päevakeskusel on hea traditsioon tuua ühe laua taha küpses eas linnakodanikud ja inimesed, kes linnavalitsuses, volikogus või ka ministeeriumides otsustavad kohaliku elu korralduse üle. Ka seekord tuli kohale hulgaliselt rahvast, naabervallast Nasva külast sõitis kohale isegi särtsakas naisansambel „Sireenid“, kes kokkusaamist meeleolukate merelauludega ja kummaliste pillidega võõrustajate seas olid päevakeskuse uus juht Tiia Tammesalu, päevakeskuse tegevusjuhendaja Elja Parbus ja Pensionäride Ühenduse juht Helga Nurmekann. Millest räägiti?

Prügi nõuab hoolt

Jäätmemajandus on Kuressaares aktuaalne teema, sest järgmise aasta teisest poolest suletakse Kudjape prügi- ja osa prügi hakatakse mandrile vedama. See tähendab, et iga prügi tekitaja peab senisest rohkem oma jäätmemajandust ka ise korraldama ja

FOTO: KROONIKA

Kuressaare linnapea Urve Tiidus peab oluliseks linnakodanikega regulaarselt silmast silma kohtuda ja linna asjadest rääkida.

mitte kõiki jäätmeid ühte üldisesse kasti sumama. Kuressaare linn on võtnud sihi, et mandrile vedamiseks jääks võimalikult vähe sorteerimata prügi, mis omakorda hoiaks prügiveo hinna mõistlikes piirides. Jäätmemajanduse korrastamine ja muutused tekitavadki kõige rohkem küsimusi ka pen-

sionärides, kes on üldiselt äärmiselt seadusekuulekad kodanikud. Üks huvipakkuvamaid teemasid oli koosolekul jäätmehoolduse kulu arutamise meetoodika kortermajades. Kõige teravamaks teemaks kujunes, miks arvutatakse mõnes kortermajas prügikulu korteri pinna suuruse järgi, kui elani-

ke arvu järgi oleks kulu väiksem. Tõepoolest on linnas elamute hooldamise firma, kes arvutab prügikulu korteri kohta ruutmeetrite järgi. Nii võib küsija väitel kujuneda olukord, kus kolmetoalises korteris elavale üksikule vanainimesele kui jäätmetekitajale tuleb prügikulu suurem, kui kolmele inimesele sama suures korteris, kus kulu arvestatakse jäätmetekitajate arvu

.....

Iga prügi tekitaja peab senisest rohkem oma jäätmemajandust ka ise korraldama ja mitte kõiki jäätmeid ühte üldisesse kasti sumama.

järgi. Kumbki arvutus on küll seadusega lubatud, kuid loogilisem on kindlasti pidada arvet inimeste järgi, sest ega ruutmeeter ei tekitata jäätmeid, ikka inimene. Teema räägitakse põhjalikumalt lahti kohalikus ajalehes.

Remont ja tänavavalgustus

Kohtumise käigus sai vastuse ka küsimus muusikakooli esise tänavalgustuse kohta. „Teatavasti on Kuressaare linnavalitsuse rahataotlus muusikakooli täielikuks rekonstrueerimiseks rahuldatud ja ka valgustuse saab korda, kui kõik kraanaga tehtavad tööd muusikakooli remondi juures enam valgustuse poste ei sega,“ ütles linnapea.

Urve Tiiduse sõnul kinnitas kohtumine veel kord, et kasu sellistest vestlustest on mõlemapoolne. Üks pool saab vastuseid konkreetsetele küsimustele ja linnajuhiid veenduvad taas, et informatsiooni pole kunagi küll. See on ka põhjus, miks osaküsimusi leiavad vastamist kohalikus linnalehes Kuressaare Sõnumid.

Terje Eimre

LUGEJAKIRI

Pensionisaamine muutub turvalisemaks

22. oktoobril võeti Riigikogus vastu pensioni kojukannet käsitleva seaduse muudatus.

Tulevast aastast tuuakse pension jätkuvalt koju neile, kes seda kõige rohkem vajavad. Juba täna kantakse umbes 70% pensionitest inimestele pangaarvele. See on teinud pensionite väljamaksed turvalisemaks ning paindlikumaks. Tuleval aastal tuuakse pension koju neile, kellel on liikumistakistus või kes elavad hajaasustusega piirkonnas ja kellele pole pangateenus kättesaadav. Samas suureneb kohaliku omavalitsuse roll abi vajavale eakale erinevate teenuste pakkumisel. Peale selle tulevad inimestele üha rohkem appi postipank ja pangabuss.

Levinud on lihtsustatud arusaam, et inimesele piisab vaid sellest, et ra-

FOTO: SCANPIX

Pensionipangakontole saamine on turvalisem kui pensionirahaga ringi liikuv postiljon.

ha koju tuuakse. Tegelikult aga on tarvis üksi elaval eakal, kes elab hajaasustusega piirkonnas või on liikumispuudega, käia ka apteegis, poes, arsti juures jne. Seega vajab üksi elav inimene varem või hiljem järjest rohkem kõrvalist abi ja hoolt, mida peavad pakkuma lähedased või sotsiaaltöötajad. Ainult raha kojutoomisest

ei piisa, et tagada eakale inimesele inimväärne elu. Selleks on tarvis palju enam! Näiteks suuremaid pensioneid, mis kindlustaks eakatele muretuma pensionipõlve.

Käesoleval aastal võeti vastu ja hakkas kehtima ka uus pensionide indekseerimise süsteem. Indeksi suuruse sõltub 20% tarbijahinnaindeksi

aastasest kasvust ja 80% sotsiaalmaksu riikliku pensionikindlustuse osa laekumise aastasest kasvust. Varasematel aastatel olid eelnimetatud protsendid 50% ja 50%. Lihtsalt öeldes tähendab see seda, et pension tõuseb kiiremini kui varem ning kindlustab selle, et majanduses toimuv ei sea ohtu lubatud pensionite kasvu.

Sõltumata sellest, et maailmamaajandusel ei lähe hetkel kõige paremini ning selle pärast on ka Eesti majandusel hetkel veidi keerulisem kui eelnevatel aastatel, ei saa eakate pensionite pealt kokku hoida. Järgmisel aastal kasvab igakuine vanaduspension keskmiselt viiesaja krooni võrra. Pensionite tõus jätkub kindlasti ka edaspidi! Muretu pensionipõli on see, mida me kõik endale soovime. Usun, et oleme õigel teel!

Tõnu Läänemaalt

Kärdla koolilinnaku renoveerimine jõudis lõpule

FOTO: KÄRDLA LINNAVALITSUS

Läbi pikkade aastate ehitatud Kärdla Ühisgümnaasiumi hooned on nüüd lõpuks valmis. Viimase maja ehitustööde valmimisega septembrikuu lõpuks pandi punkt koolihoonete renoveerimisele.

Kärdlas on kool olnud juba 178 aastat järjest. Koolihooneid on olnud mitu ja erinevatel asukohtadel. Alates 1930. aastast on koolihooned asunud Uuel tänaval ja tänavanimel kohaselt on koolihooned tänaseks uuendatud.

Aastatega tehtud tööde nimekiri on üsna pikk ja esmähvõttes on olnud õpilaste õppetingimuste ning õpetajate töötingimuste parandamine. „Koolihoonete ehitust hoogustas euroraha avanemine ja kindlasti julgelt otsused volikogu poolt kaasfinantseeringute teostamiseks,“ ütleb Kärdla linnaeape Anton Kaljula.

Ühe katuse all

„Olen mitmelt poolt kuulnud, et koolihoonete kompleksi Kärdlas kutsutakse koolilinnakuks,“ räägib Anton. Selles on üsna palju tõtt, sest linnakusse kuulub kokku viis õppekorpus, mis on omavahel ühendatud galeriidega. Ainult poiste tööõpetustundidesse minemiseks peab vahepeal õue-riided selga panema.

Kärdla Ühisgümnaasiumil on nüüd kaasaja nõuetele vastav, avaram ja valgusküllasem vestibüül-garderoob. Endise katlamaja ruumidesse rajati uus võimlemissaal, mis annab parema paindlikkuse ja uue kvaliteedi kehalise kasvatuse tundide läbiviimiseks kooli spordisaalides.

Tütarlaste käsitöö- ja poiste tööõpetustunnid viiakse läbi eraldi hoo-

Kärdla Ühisgümnaasium tehti korda.

netes. Selleks renoveeriti vana kauplusehoone tütarlaste käsitöömajaks koos õppeköögi ja muu vajalikuga ning poiste tööõpetusmaja sai renoveerimise käigus juurde sepikoja ja muid vajalikke ruume.

Kärdla Ühisgümnaasiumil on nüüd kaasaja nõuetele vastav, avaram ja valgusküllasem vestibüül-garderoob.

Koolihoone juurde rajati korralik parkla koos jalgrattaparklaga ja korra-
rastati liiklusskeem kooli ümbruses.

1930-ndatel aastatel valminud vana koolihoone kapitaalse remondiga rajati sinna kaasaja nõuetele vastavad muusikaklassid ning tänaseks töötab seal Kärdla Muusikakool, kelle aegdest-aega kestnud ruumiprobleemid on leidnud asjaliku lahenduse.

Korralik haridus uutes hoonetes

Kooli personalile ja õpetajatele on ehitatud uued ruumid, kõik hooned on soojustatud ja kaetud tänapäevase välisviimistlusega, renoveeriti trepikojad, vahetati viimased vanad katusekatted, rekonstrueeriti ventilatsiooni- ja küttesüsteem.

Täiesti uus hoone ehitati Hiiumaa Teavitamis- ja Nõustamiskeskuse tarbeks, kelle nõustamisteenust kasutavad kõik Hiiumaa kooliõpilased ja noored. „Viimases valminud hoones on kaks arvutiklassi, kunstiklass ja kooliraamatukogu – nendest funktsioonidest lähtuvalt kutsutakse seda endist kaubamajahoonet täna väärilult Teabemajaks,“ tutvustab Anton koolilinnakut.

„Kärdla linna õpilased on olnud läbi aegade edukad, aktiivsed ja konkurentsivõimelised. Täna ja tulevikus toetab nende püüdlusi ja edukust Kärdlas tänapäevane hariduse infrastruktuur – Kärdla koolilinnak,“ usub Kaljula. **ET**

Tasub teada

Kohtumistest Läänemaal ja kaugemal

Viimaste nädalate tegemised on mind viinud üsna mitmesse Eesti paika – Põlvasse, Valgjärvele, Põltsamaale, Tartusse, Lihulasse, Rida-
lasse, Martnasse, Narva ning Rakverre. Lisaks igapäevategemistele Riigikogus nõuab poliitikuamet tihedat suhtlust valijatega. Suhelda tuleb inimestega üle Eesti.

Saatsin Läänemaa valijatele järjekordse kirja, milles andsin ülevaate riigieelarve seisust, Reformierakonna poolt Läänemaale toodud investeeringutest ning oma viimase aja tegemistest. Lisaks otsesuhtlusele informeerin inimesi paaril korral aastas kirja teel oma tegemistest, kuna kõigi inimestega kohtumine pole kahjuks alati võimalik. Need, kel olemas interneti kasutamise võimalus, saavad minu tööga end igapäevaselt kursis hoida kodulehel www.lauriluik.ee, kus kirjutan iga nädal olulisematest üritustest ja toimingutest Riigikogus ning ka väljaspool parlamenti.

Lisaks igapäevategemistele Riigikogus nõuab poliitikuamet tihedat suhtlust valijatega.

Haapsalus korraldatud eakate poliitikakooli eeskujul kohtusin pensionäridega ka Lihulas. Olen väga tänulik Lihula tublidele inimestele, kes minu ning minu kolleegi Tatjana Muravjova Lihula kultuurimaja külla kutsusid. Tõeliselt tore ja üheteheidev seltskond. Rääkisime Läänemaale tehtud investeeringutest, eelarvest ning pensionidest. Huvilistel oli valmis mõeldud ka üksjagu küsimusi. Kriitika alla sattus kohalik Rahvaliidu vallavalitsus, kes inimestest ei hoolivat ning neid üldse kuulda ei võtvat. Probleemina toodi välja ka rändkaupluse puudumine ning valitseva võimu ükskõiksus rahva murede suhtes. Minu soovitus neile oli ikka jätkuvalt kõva häält teha ja oma õigust taga ajada. Kord peab vallas majja saama, seisame ühes Reformierakonna Lihula piirkonnaga selle eest.

Reformierakondlastest Ridala aktivistide ning kolleeg Reimo Nebokatiga kohtusin Haapsalu Vanalinna Bowlingus, et panna paika plaanid järgmise aasta valimisteks ning anda ülevaade tegemistest Riigikogus ja olulisematest päevapoliitilistest teemadest. Samuti tegime ühes maakonnaorganisatsiooni esimehe Marek Topperiga väljasõidu Martna valda, kus teemaks ka kohalikud valimised.

Lauri Luik

Lauri Luik

Muhumaal elavad eksootilised loomad

Muhumaal asub talu, kus võib kohata lisaks tavalistele koduloomadele ka jaanalinde, emusid, nandusid, kanguruid, šoti mägiveiseid, galloweiseid ja ponisid. Eksootilisi loomi, linde on talus palju – neid tuleb kõigil loomasõpradel oma silmaga vaatama minna!

Mõte hakata kasvatama jaanalinde tekkis Helena ja Elmet Erikul juba üheksa aasta eest, mil abielupaar hõbe-
pulmareisil Vilsandil käis ning seal imeliste lindudega esmakordselt kohtus. Abielupaar armus suurtesse ilusatesse lindudesse silmapilkselt ning kahe kuu pärast elas jaanalinnupere ka nende talus. Nüüdseks on talus ligi 60 jaanalindu. Esimene linnupere toodi kohale Leedust ning teine Taanist. „Kuna jaanalin-

Helena ja Elmet Erik peavad Muhumaal jaanalinde.

nutibusid tuleb hoida soojas, siis tuli neid transportida mööda maad,“ räägib Helena.

Praegu töötab talus kolm inimest: Helena, tema abikaasa ning vanim tütar. Küllastajaid on aastas ligi 10 000, peamiselt turismihooajal – maist septembrini. „Jaanalinde tasub tulla vaatama kuiva ilmaga, sest vihmane ilm ja sellest tingitud libedus on suurtele lindudele ohtlik,“ ütleb Helena. Ka talvisel ajal võib linde näha – ukсед on alati lahti ja linnud saavad ise valida, kas tahavad olla soojustatud siseruumides või jalutada väljas.

Tulevikus võiks Helena talus näidata ka kiiviseid ning kaasare, kes sarnaselt jaanalindude, emude ning nandudega on lennuvõimetus linnud. Kuigi lindude muretsemine on keeruline, siis vaadates talus elavate eksootiliste loomaliikide arvukust, võib loota, et peagi on kollektsioon täienenud. **ET**

FOTO: ERAKOGU

Tasub teada

Toomas Luman Riigikogu kõnetoolis.

Toomas Luman: ettevõtjad vajavad stabiilsust

Riigikogus Eesti ettevõtluskeskkonna arengu arutelul esinenud Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse esimees Toomas Luman rõhutas stabiilse maksukeskkonna ja ettevõtjate vajadustele vastava haridussüsteemi olulisust.

„Kogu ettevõtlust puudutav seadusandlik keskkond vajab stabiilsust,“ ütles Luman. Tema sõnul ei tule väikeettevõtjad täna toime pidevalt muutuva seadusandluse jälgimisega ja täitmisega. Lihtsustamine ja aruandluse automatiseerimine on ainsad võimalused selle probleemiga toime tulla. „Kujutage endast ise ette väikeettevõtja rollis, kes püüab käituda seaduskuulekalt ja heauskelt, aga ta lihtsalt ei ole võimeline kogu selle muutuva mürgeliga kursis olema, ja siis ühel kenal päeval saabub maksuhaldur, kes ütleb, et ta on kõik teinud vallesti. Ma ei usu, et pärast seda on tal mingit motivatsiooni tegutseda edasi väikeettevõtjana ehk ettevõtjana üldse,“ nentis ta.

Maksud olgu lihtsad

Luman tõi välja, et ettevõtjad peavad üheks tõsisemaks probleemiks maksukoormust ning kritiseeris oma ettekandes teravalt planeeritavaid maksutõususi. „Üksi ettevõtja ei tegele ettevõtlusega ainult selle nimel, et maksta rohkem makse. Seetõttu peab maksusüsteem olema lihtne nii maksumaksjale kui -kogujale. Administreerimiskulu ei tohi ületada laekumist, mis, ma kardan, mõnegi maksuliigi puhul täna nii võib olla, maksusüsteem peab olema läbipaistev, motiveeriv ning kohtlema kõiki võrdselt,“ sõnas ta.

Teise olulise teemana puudutas Luman oma ettekandes haridusreformi ja haldusreformi.

Haridus vajadustele vastavaks

„Meil on vaja heade kutseoskustega töötajaid. Tänapäevane haridussüsteem ei toimi ühtse tervikuna ja ühtse eesmärgi nimel, vaid valmistab ette äärmusi, kande keskkiht on aga kokku kuivamas. Meil läheb üle 70% noori omandama kõrgharidust. Sellist majandust pole kuskil, kus oleks vaja nii palju akadeemiliselt haritud inimesi. Ja tegelikult need inimesed ei asu tööle oma erialal, vaid õpivad oma esimese tööandja juures. Eesti majandus ei saa olla konkurentsivõimeline, kui meie noored saavad vaid paljukiidetud laiapärgilise kõrghariduse, aga mitte mingisuguseid tööturul reaalselt rakendatavaid oskusi. Haridussüsteemi vundament mõraneb, praod on sees,“ tõdes Luman.

Allikas: Kaubandus-Tööstuskoja Teataja

Ettevõtluse areng sõltub meie kõigi ettevõtlikkusest

See, kui hästi läheb meie majandusel, sõltub väga palju meie inimeste ettevõtlikkusest. Kindlasti aitab ettevõtlikku vaimu arendada ettevõtlusõpe koolides.

Oktoobri lõpus arutas Riigikogu Reformierakonna algatusel ja majanduskomisjoni juhtimisel riiklikult olulise küsimusena Eesti ettevõtluskeskkonna arengut. Täna räägime me palju riigieelarvest ja finantskriisist terves maailmas. Need on väga tõsised teemad. Ettevõtluskeskkonna arendamise teemat käsitledes aga oli poliitikutel pilk suunatud kaugemale: mida peab Eesti tegema täna sellist, et olla majanduslikult edukas ka 10-15 aasta pärast.

Napp leheruum ei luba kõigil teemadel pikalt peatuda. Toon märksõnadena välja mõned neist ning peatun pikemalt ettevõtlusharidusel, mis väga jõuliselt kõlas kõigis ettekannetes.

Soodne maksukeskkond loob uusi töökohti

Ettevõtjad peavad väga tähtsaks, et riik jätkaks range eelarvepoliitikaga ning hoiaks maksusüsteemi võimalikult selge, võimalikult väheste eranditega ning ettevõtlusele motiveerivana ja ei teeks selles järskede muudatusi. Meie majanduse edukust näitab see, kui palju meie omad ettevõtjad ja välisinvestorid tahavad Eestisse investeerida. Maksusüsteem on siin otustavaks faktoriks.

Täna on näiteks probleemiks tööjõu liiga suur maksustamine, mistõttu ettevõtjad ei ole motiveeritud uusi töökohti looma. Et see oleks vastupidine, on Reformierakond käinud välja

Riigikogu majanduskomisjoni esimees Urmas Klaas soovib täna teha otsuseid, mille mõju ulatuks homses päevast kaugemale.

idee sotsiaalmaksu lae kehtestamisest ja üldise maksukoormuse jätkuvast langetamisest. Meie eesmärk peab olema selles, et targad inimesed tahaksid ja saaksid Eestis töötada, mitte ei otsiks uusi väljakutseid välismaal.

Meie majanduse edukust näitab see, kui palju meie omad ettevõtjad ja välisinvestorid tahavad Eestisse investeerida.

Oluline on kiiresti vastu võtta uus töölepingu seadus, et muutuva ma-

janduse tingimustes inimesed saaksid kiiresti ja valutult liikuda uutetele töökohtadele, kui vanad kaovad. Kõlama jäi, et riik peab senisest enam toetama eksporti ning panustama teadus- ja arendustegevusse.

Haridus andku nii teadmisi kui oskusi

Rõhutada tahan hariduse, koolikorralduse ja ettevõtlushariduse tähtsust. Et meil oleks tulevikus nii head oskustega haritud kutsetöölisi kui ka ettevõtjaid, on vajalik suurem tähelepanu koolides õpetatavale. Kindlasti peab muuhulgas olema kõigil õpilastel võimalik õppida ettevõtlus-

õpetust. Jutt ei käi üksi üldhariduskoolidest. Kui noor inimene saab näiteks Tartu Ülikoolist hambaarsti kutse, mis on alus klassikaliseks väikeettevõtluseks, siis peab ta saama kõrgkoolist ka teadmised ja oskused, kuidas oma ettevõttega alustada.

Lõpetuseks. Majanduse arengu seisukohalt on vaja tõsiselt pingutada selle nimel, et Eesti saaks nii kiiresti kui võimalik üle minna eurole. Nii nagu meie ühinemine Euroopa Liiduga oli majanduse arenguks võimas impulss, saab selleks olema ka liitumine eurotsooniga.

Urmas Klaas, Riigikogu majanduskomisjoni esimees

Ettevõtja ja ühiskondlik vastutus

Jürgen Ligi, Riigikogu rahanduskomisjoni esimees

Mida ootab ettevõtja riigilt ja mida ühiskond ettevõtjalt?

Töökohad, hüved ja maksud on panus, millest enamat võiks ühiskonna poolt olla ülekohtune ettevõtjalt oodata. Ometi kipub vastutuse ja kohustustega minema nii, et kus on, sinna tuleb juurde. Ainuüksi kirjutatud reeglite hulk on ettevõtja puhul tavatult suur, aina enam lisandub aga neid, mis kirjas pole. Ärilt eeldatakse ka pehmete väärtuste järgimist, ilma et need oleks tingimata abiks konkurentsis. Ning iga juhtum, kus rahaga käib kaasas ülbus, hoolimatus ja harimatus, tekitab raskesti ettevõtjasõbralikule poliitikale.

Ettevõtjate mõju riigi juhtimisele ületab kaugelt nende osakaalu valijaskonnas. Nad on panustanud ühiskondlikku dialoogi, loonud ühendusi, lobeerinud, spondeerinud, andnud nõu, kritiseerinud. Selline aktiivsus on ulatunud vaoshoitusest karkimiseni ja riigimehelikkusest rehapluseni. Ettevõtjate sõnum on majanduse elujõu võtmeid. Kas seejuures keskendutakse pelgalt oma äri või Eesti majanduse edule, on suur küsimus. Poliitikute vastutus on teha neil asjadel vahet, ja nagu teame, ei ole nad valede valikute korral sugugi alati üksi vastutavad.

Töösuhted korda

Ettevõtjate eriline ühiskondlik roll on olla vastukaal ametiühingutele. Nood esindavad grupihuve kõhklematult kui üldrahvalikke ning nende käsutuses on destruktiiivsed relvad. Nii jääb vastukaal tihti avalikust arvamusest teise poole ning „tööraha laiade mas-

sida“ kipuvad samastuma nii poliitikud kui ajakirjandus. Seepärast on väga hinnatav ettevõtlusorganisatsioonide suur panus selles, et Eesti majanduskeskkond on regulatsioonide osas

Ainult tänu väärtuspõhisele poliitikale on meie riigile ja rahvale taas antud võimalus.

soodus. Järgmiseks edulooks töötab siin saada tööõiguse reform, mis raviks oluliselt meie üht suuremat nõrkust, aga kohtas algusest peale raevukat avalikku vastuseisu.

Väärikus on väärtus

Suure raha teenijalt endaltki oodatakse suurus. Kui heategevus jääb sisetunde asjaks, siis teatud väärtuste puhul on paratamatult ka riiklik meeldetuletamine. Eesti suveräänsuse ja väärikuse või eesti keele ja kultuuri

säilimise tagamisel on kohatu nõuda poliitikutelt järeleandmisi äri eduks. Ikka ja jälle tuleb meelde tuletada väärtuspõhise välispoliitika põhimõtteid. Ainult tänu neile on meie riigile ja rahvale taas antud šanss ning ainult selle tõttu on paljud tänased valitsuse vaenajad rikkaks saanud.

Kusagil ettevõtluse ja poliitika vahel on ka selline piir, mida ei paista õnnestuvat edukalt ületada. Mitte alati ei piirdu katsed isiklike riskidega. Kui ettevõtjate poolt läheb kriitika üle kukutamiseks, võidakse saada valitsus, kes pöördub otse „rahva“ poole, jagab rohkem, kui majandusel anda, ja valitseb kapitalistlikust vähemusest väärarata. Eesti variant on seni olnud pigem dialoogi katkemine ja korduma kippunud põhjuseks nõudmised olla Vene turu avamiseks poliitiliselt allahoidlik. See on ebakonstruktiivne mitte ainult aatelistel põhjustel, vaid ka seetõttu, et Venemaaga suhete võti ei ole tema naabrite kätes.

Keit Pentus jälgis jaanuaris Ameerikas presidendikandidaatide eelvalimisi.

Eesti suur partner saab uue presidendi

Ameerika Ühendriikides tehti novembri alguses ajalugu. Presidendivalimised tõid Valgesse Majja Barack Obama, kelle valimist jõuti juba enne valimistulemuste selgumist võrrelda John Kennedy presidendikssäämisega.

Barack Obama seisab ametisse astudes silmitsi kümnenädalise viletsaima majandusliku olukorraga ning tema majandusala abid peavad asuma kureerima 700 miljardi dollari suurust finantssektori abipaketti. Obama majandusnõustajate meeskond peab samu-

ti välja töötama regulatsioonimehanismid, mis välistaks analoogilise kriisi kordumise tulevikus.

Turvalisema maailma suunas

See, mis toimub Ameerika Ühendriikides, mõjutab igal juhul olukorda kogu maailmas. „Tugev ja demokraatlik Ameerika on parim Eesti julgeoleku garant. Euroopa ei suuda selles küsimuses USAd asendada – seda on Bushi-aastad meile näidanud,“ märgib Sihtasutuse Rahvusvaheline Kaitseuringute Keskus juhataja Kadri Liik Eesti Päevalehes. Ta meenutab, et lahkuv Ühendriikide president Bush viis meid ilma suuremate sisemiste kõhkluste või välise heitlusteta NATOsse. Ent tema välispoliitika muud sihid ja nende teostamise eba-

diplomaatiline viis on aidanud kõvasti kaasa sellele, et nüüdseks on maailm Eesti jaoks ohtlikum kui kaheksa aastat tagasi, ja seda vaatamata me NATO-liikmelisusele.

Eesti peaks Ameerikalt õppima enesekindlust

Riigikogu Reformierakonna fraktsiooni esimees Keit Pentus kirjutab oma ajaveebis samuti, et Eesti jaoks on muude näitajate kõrval tähtis ja hea, kui USA on sisemiselt tugev ja kõige paremas mõttes enesekindel. „Arvan, et Obama on Ühendriikide sisemise enesekindluse tugevdamiseks juba väga palju teinud. Ja see on igal juhul hea. Ka Eesti jaoks,“ märgib Pentus.

Presidendivalimiste kampaania alguses ei tihanud keegi uuele tulijale Barack Obamale võitu ennustada.

Ei usutud sedagi, et tema demokraatide partei siseselt Hillary Clintoni hiigelaparaadi vastu minek pärjatud saab. Kõikide skeptikute kiuste aga sai. Ja tulemus annab ilmselt väga paljude ameeriklaste jaoks nn *Ame-*

Tugev ja demokraatlik Ameerika on parim Eesti julgeoleku garant.

ican dreamile uue näo. Barack Obama karisma ja suutlikkus tõmmata kaasa neid, keda poliitika seni õlgu kehitama on pannud, on erakordne. Ma arvan, et tema võit annab suure positiivse toetuse väga paljude ameeriklaste eneseteadvusele.

Silver Pukk

Viisavabadus näitab USA usaldust Eesti kodanike ja riigi vastu

Eesti kodanikel on võimalik alates 17. novembrist sõita viisavabalt Ameerika Ühendriikidesse.

Selleks peavad Eesti kodanikud omama biomeetrilist passi ning ennast eelnevalt registreerima mitte vähem kui 72 tundi enne reisi. Registreerimine toimub internetipõhises süsteemis, kuhu tuleb kanda samad andmed, mis seni on tulnud reisijatel täita lennu-

kis maabumiskaartidele. Viisavabadus laieneb üksnes Eesti kodanikele, seega teiste riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad endiselt taotlema Ameerika Ühendriikidesse sõiduks viisat.

„Ameerika Ühendriikide viisavabastuse laienemine on Eesti jaoks kindel märk väga headest ja tihedatest suhetest ning koostööst. Oma otusega näitab USA usaldust Eesti kodanike ja riigi vastu,“ lausus välisminister Urmas Paet Teatajale.

Alates 27. oktoobrist ei vaja Eesti

kodanikud viisat sõitmaks äriasjus või turistidena ka Austraaliasse. Viisavabalt on 12-kuulise perioodi jooksul võimalik Austraaliasse siseneda mitmekordselt, igakordse riigis viibimise pikkus võib olla kuni kolm kuud.

Lisaks Austraaliale ja peagi lisanduvale Ameerika Ühendriikidele ning Euroopa Liidu ja Euroopa majandusühenduse liikmesriikidele saavad Eesti Vabariigi kodanikud viisavabalt reisi- da 60 maailma eri paigus asuvasse riiki, mille arv on ajas pidevalt kasvav.

Toomas Viks

Nüüdsest saavad Eesti kodanikud vabalt vabaduse sümbolit – New Yorgi vabadussammast – külastada.

Kuum teema

Grusiinide sõjast laastatud kodud tuleb taas üles ehitada.

Eesti panustab Gruusia rahvusvahelisse ülesehitusse 17 miljonit krooni

Euroopa Komisjoni ja Maailmapanga korraldatud Gruusia toetajate konverentsil Brüsselis teatas välisminister Urmas Paet, et Eesti on valmis 2008. ja 2009. aastal toetama Gruusia ülesehitust kokku 17 miljoni krooniga.

Paet rõhutas, et doonorite konverents on tähtis samm Gruusia riigi üldise sotsiaalmajandusliku arengu toetamisel. „Majanduslike elavnemisele kaasaitamine on Gruusia konfliktist taastumiseks elulise tähtsusega ning eeltingimus stabiilsuse saavutamiseks regioonis,“ ütles välisminister Paet.

Ühistegevus oluline

„Rahvusvaheline kogukond peab tugevdama oma rolli regioonis ja olema pühendunud seni, kuni sõjajärgne olukord Gruusias on lahennud viisil, mis tagaks riigi arengu, demokraatliku orientatsiooni ning elanike heaolu,“ toonitas Paet.

Välisminister tõi esile, et lisaks humanitaarabile ja Gruusia ülesehitamiseks antavale toetusele peaks Euroopa Liit kasutama praegust olukorda ning andma oma-poolse toetuse sidemetega tugevdamiseks Gruusia ning teiste idapoolsete riikidega. „Praegu on aeg üle saada oma hirmudest ja edastada nendele riikidele selge sõnum, et tubli töö ning reformide läbiviimise järel on nad teretulnud saama osaks ühtsest Euroopa väärtuste süsteemist,“ märkis Paet.

Tonnides abi vabatahtlikelt

Eesti on järjekindlalt toetanud Gruusia demokraatlikku arengut ja riigi institutsioonide ülesehitamist. Gruusia on üks Eesti arengukoostöö prioriteetrike. Gruusia konfliktitagajärgede leevendamiseks on Eesti senini annetanud 15,5 tonni abi. Komplekteerimisel on täiendav abisaadetis, mis keskendub Gruusia laste aitamisele. Samuti on Eesti Gruusiasse saatnud neli kriisipsühholoogi, kaks IT-spetsialisti ja demineerijate rühma. Lisaks on Eesti riik UNICEFi kaudu toetanud relvakonfliktis kannatanud lapsi miljoni krooniga.

Urmas Paeti hinnangul on positiivne asjaolu, et rahvusvahelise finantskriisi tingimustes otsustasid riigid panustada suuremas mahus kui algselt oli arvata.

Tasub teada

Häädemeeste ettevõtjad kohtuvad mitu korda aastas.

Häädemeeste ettevõtjad koondab ümarlaud

Millest tuleneb omavalitsuse tugevus tervikuna? Üheks selle näitajaks on kindlasti vallas olevate ettevõtete elujõulisus. Ettevõtluse edendamiseks kutsuti 2006. aasta kevadel Häädemeestel kokku ettevõtjate ümarlaud, mille eestvedajateks on Andrus Soopalu ja Krista Habakukk. „Tähtis on erinevate eluvaldkondade vahelise koostöö arendamine,“ ütleb Häädemeeste vallavolikogu liige Krista Habakukk.

Ühistegevus liidab

Nüüdseks on koos käidud juba kaks aastat. „Esimesed kohtumised olid koheselt rohkearvulised. Ühised arutelud tõid välja, et meie ettevõtjad on oma muredes üksi jäänud ning tihti ei teata, et abikäsi on tegelikult lähemal kui arvata osatakse,“ räägib Krista ümarlaua esma-kohtumisest.

Seepärast ongi kohtumistele kutsutud erinevaid inimesi, kes on tutvustanud ettevõtjatele nii toetusvõimalusi kui ka arutlenud selle üle, millist abi peaks ja saaks ettevõtjale pakkuda kohalik omavalitsus. „Koo oleme tõdenud ikka seda, et kõige paremini tulevad asjad välja siis, kui me ise neid teeme ja koos ka ellu viime,“ arvab Krista.

Koostöö noortega

Viimane ümarlaua ettevõtmise toimus koostöös Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskusega. Üleriigilise ettevõtlusnädala raames toimus Häädemeeste vallas ettevõtluspäev. Selle esimesel pooltel tutvustati ettevõtjatele erinevaid toetusmeetmeid, aga päeva teine pool oli suunatud noortele. Koolimajas toimus õpilastega kohtumine ja peale seda said noored osaleda õppereisil, kus külastati nelja vallas tegutsevat ettevõtjat. „Häädemeeste koolipere ja abivallavanem olid väga koostöövalmid,“ on Krista moraalse toetuse eest tänulik.

Kokkuvõttes võib aga öelda, et noortega kohtumisest sündis uus algatus. „Korraldame koos kooliga noortele äriplaanide koostamise kurses,“ tutvustab Krista tulevikuplaane. 25 märtsil toimub järgmine ümarlaua kohtumine ning siis on noortel võimalus oma äriplaan ettevõtjatele tutvustada ja nendelt ka juba head nõuannet edasiseks saada.

Kärt Luik

Ettevõtjatel tasub keskenduda peamisele

FOTO: ERAKOGU

Väino Hallikmägi koos pojaga Pärnu rannas.

Ettevõtja AS TRK Sõprus nõukogu liige ja Pärnu linnavolikogu majanduskomisjoni esimees Väino Hallikmägi arutleb intervjuus Eesti Teatajale, mida peaksid ettevõtjad praeguses keerulises majandusolukorras tegema.

Mis see on, millega praegu silmitsi seisame: kas majanduskriis, majanduslangus või seisak?

Arutledes mõtlevad paljud ettevõtjad praegu, et kui nad ei suuda jätkuvalt oma käivet kasvatada 10-15% aastas ning selle asemel prognoosib jooksvaks ja ka järgnevat aastaks sama mahtu, mis eelmisel, on tegu seisakuga. Seisak on tagasimineku ja tagasimineku krahh. Maailm on siiski veidi vähem must-valge ja otsustada tuleb hetkeolukorra põhjal, kuid kaugemaid eesmärke silmas pidades.

Milles on ettevõtte tegelik väärtus?

Tuleb mõista, et majandus ei saa lõpmatuseni tõusta, kui põhitulukaaliks on võidud ülepeakaela tippu tõusvatest aktsiahindadest börsil või kinnisvara arendus. Täna avastame, et õigesti on talitanud need, kes ei ole kaasa läinud ahvatlustega, vaid on arendanud ettevõtte põhitegevust. Väärtusi on ka milleski muus kui pi-

dev lineaarne kasv: need on ettevõtete lojaalsed töötajad, püsikliendid, tarnijad-partnerid.

Täna avastame, et õigesti on talitanud need, kes ei ole kaasa läinud ahvatlustega, vaid on arendanud ettevõtte põhitegevust.

Kui siamaani on põhieesmärk olnud vaid kasv, siis kas ei oleks aeg üm-

ber orienteeruda ning mõista, et tähtsad on ka tugevus, stabiilsus, professionaalsus? Nendel teemadel räägib pikemalt Pärnu Konverentside sarja Juhtimismajakas avaesineja Tom Peters.

Me kõik vajame häid nõuandeid ning soovitusi. Millised oleksid Teie soovitusel ettevõtjatele?

Võtke endale abilisi-nõuandjaid, olgu siis sõprusringkonnast või äripartnerite seast. Heaks näiteks on AS Merko, kes kaasas nõukogusse Eesti tipp-

tegitjad Olari Taali ja Indrek Neivelti. Vaevalt väikefirma suudab sellist tasu maksta nagu need mehed saavad, aga kindlasti on ka n-õ partertehinguna võimalik head nõu saada. Võõras, puhanud pilguga antud ülevaade firma olukorrast tuleb kasuks.

Millele praegu keskenduda?

Soovitan kindlustumist senistel turgudel, aga ka uute turgude ja klientide saamist. Isegi senise käibe säilitamiseks tuleb tegeleda uute turgudega, sest tuleb arvestada osaliselt seniste turgude ning klientide kaotamisega.

Käibe säilitamiseks on vajadus uute toodete ning teenuste järele, mis omakorda toob kaasa vajaduse täiendavale koolitusele. Enda ja personali arendamiseks tuleb eriti hoolivalt suhtuda. Loomulikult toob see kaasa lisakulutusi, kuid võtke koolitust jätkuvalt investeeringuna.

Millist rolli mängivad ettevõttes töötajad?

Tegelikult on partnerid äris ka töötajad – just nii tuleks tööjõusse suhtuda. Professionaalsed ja firmale lojaalsed töötajad on ettevõtte põhiväärtus. Praegu on juhtidel käes šans tekitada omale töötajatest lojaalne kaader säilitades töökohad. Kui majandus taas õitseb ja tööjõuturul on jällegi alapakkumine ning töötajatel hulgaliselt pakkumisi, ei muutu nad ülejooksikuteks. **ETI**

Hiiumaal areneb plastitööstus

FOTO: ERAKOGU

Plastitööstus Hiiumaal.

Paarikümne aasta eest käis seltskond toleaegeid investoreid ringi ja otsis kohta, kuhu võiks plastitöötlemist pakkuda. Nende valik langes Hiiumaa EPT Käina tootmiskompleksi kasuks, kuna see tundus heakorrastatum kui teised kohad.

Seda momenti võib tinglikult nimetada plastitööstuse arengu alguseks Hiiumaal. See sai võimalikuks tänu sellele, et Hiiumaa EPT hoolitses oma territooriumi eest, hoidis selle puhtana ja suhtus ka hoonetesse heaperemeelikult.

Endise suurettevõtte hoovil on tööstusküla

Elu arenedes taolised majandikeskused jätkasid paremal juhul uue ettevõtlusvormina samal tegevusalal ja kasutades ära keskuse baase tervikvarana. Natuke halvemal juhul jagunes tootmishoov erinevate omanike vahel, kus iga omanik hakkas oma tootmist arendama. Just taolise saatuse osaliseks on endine Hiiumaa EPT tootmishoov saanudki. Muidugi põhjuseks on ka see, et tegeleti väga erinevate valdkondadega ja nende suulandamine ühte ei olnudki mõistlik.

Nii ongi tänaseks endisest EPT hoovist saanud Käina tööstusala, kus töötab väga edukalt kolm plastitööstusettevõtet, elektroonikatöökoda, maaparandusettevõtte ja veel mõned väikesemad üksused.

Siiani on kõik hästi omavahel hakkama saanud ja usun, et saadakse edaspidigi. Samas hakkavad erendamata ka omamoodi murepilved. Hoovil platsid, mis on valla omandis, muutuvad aasta-aastalt järjest kehvemaks, hooned, mis on kaasomanduses paljude omanike käes, ei ole väga aktiivses kasutuses ja lagunevad. Samuti järjest suurenev vajadus elektrienergia järele plastitootmises paneb proovile vananenud elektriliinid. Nii ole-

megi aru saanud, et ettevõtluse toetamiseks peab avalik sektor midagi tegema. See midagi ongi esialgu projekt, mille käigus selgitatakse välja ettevõtete ootused ja tulevikuplaanid. Nende järgi pannakse kokku detailplaneeringu lähtetingimused.

Korterid noortele peredele

Oleme ise leidnud, et kõne alla võiks tulla ka kaasomanduses oleva vana laohoone lammutamine ja selle asemele kaasaegse tootmishoone püstitamine või on vaja tootmiskaadri juurde uute arenduste tegemiseks. Pole ka välistatud vajadus rajada tööstusinkubaator, mis oleks just alustavatele noortele, kes saaks enda kasu-

tusse vajaliku „tootmisboksi“, et tegevuse arenedes hiljem kas pinda juurde saada või kolida oma pinna peale. Kõikide tegevuste aluseks on ikkagi eelnevad arutelud võimalike arengute väljaselgitamiseks.

Varem on ettevõtjate algatusel Käinas läbi viidud munitsipaalorterite ehitamise projekt. Selle tulemusena valmis viis korterit, mille asustasid noored pered. Loodetavasti on neist kasu ka kohalikele ettevõtjatele. Projekt leidis ka edasiarendamist erasektori eestvedamisel. Nüüd on Käinas veel saadaval üheksa uut korterit. Kõik ikka selleks, et atraktiivsesse piirkonda oleks võimalik ka elama tulla.

Üllar Padari

FOTO: ERAKOGU

Pildike sambafestivalilt Saaremaa pealinnas.

Kuressaares peetakse uhket sambafestivali

Sambafestival, mille korraldamisega Tiia Leppik Kuressaares tegeleb, sai alguse juba aastal 2000, mil huvikoolide ümarlaul koos võistlustantsu treeneri Matis Toomega sellisele mõttele tuldi.

Ürituse tippsündmus on rongkäik, millest tantsuhuvilised kostümeeritult osa

võtavad. Suurejoonelisel sündmusel on osalenud isegi 150-200 noort, kes on kohale tulnud Eestimaa eri paikadest, et tantsida parimate treenerite juhendusel.

Kui ürituse nimi vihjab, et üritusel tantsitakse sambat, siis tegelikult on esindatud palju erinevaid tantsustiile. „Samba osatähtsus on aastatega vähenenud, lisandunud on näiteks showtants, hip-hop, flamenko,” toob Tiia välja mõned paljudest tantsustiilidest, mida festivalil harrastada saab.

●●●●●●●●●●
Samba osatähtsus on aastatega vähenenud, lisandunud on näiteks showtants, hip-hop, flamenko.

Järgmise festivali korraldamiseks tehakse juba plaane, tegutseb projektijuht. Teada on, et tantsufestivali korraldamiseks on olemas soov ja tegijad; võimalik, et üritus saab uue nime.
„Suvi ja Saaremaa – need käivad

ju käsikäes,” arwab Tiia ja annab lootust, et tantsufestivali traditsioon jääb püsima.

Tiia jaoks on tähtis, et noored saaksid vaba aega lõbusalt ja aktiivselt sisustada – selle kallal töötab ta Inspira huvikoolis.

Ka Tiia ise on pisut tantsuga tegeleenud, pannes end proovile kõhutantsutrennis. Tema jaoks on peamine siiski tegeleda noortega ja pakkuda neile huvitavaid vaba aja veetmise võimalusi.

Kärt Luik

Lühidalt

Lihula kultuurimaja saab uue katuse

1990. aastal valminud Lihula kultuurimaja on suur ning kaunis hoone. Uhkes majas on ka teatrisaal, mis mahutab kuni 400 inimest. Hoone katus vajab parandamist – nüüdseks on töödega jõutud poolele teele. „Uue katuse ehitamise peale kulu nud juba pool miljonit krooni,” ütleb kultuurimaja direktor Tiina Lobja ning arvab, et katuse ehituseks kulub veel teist samapalju. „Remonditöid rahastas kultuuriministeerium ja suur tänu kultuuriminister Laine Jänesele, kes Lihula kultuurimaja muret mõistnud,” räägib ta.

Detsembri alguseks peaksid esmatähtsad parandustööd olema lõpetatud, kuid kuna katusepinda on suurel hoonel palju, siis pole veel päris selge, millal katus lõplikult valmis saab. Vaatamata ehitustöödele käivad kultuurimajas koos mees-, nais- ja segakoor, näitering ja tantsijad. Lisaks sellele toimuvad majas kontserdid, peod, vastuvõttud ning peetakse ka perekondlikke tähtpäevi. Novembris on kultuurimaja üritustekavas ühenduse „R.A.A.A.M.” lavastus „Võlg” ja Vana Baskini Teatri „Taaskord” ning palju muud.

Paliverest valmib raamat

Palivere vana vallamaja ja laadaplats

Läänemaal soovib kohalik aleviseelts kodukandi ajaloo ja tänapäeva kaante vahele kirja panna.

Paliveres on maastik reljefsem kui kuskil mujal Lääne-Eestis. Siin on suusahüppetorn, maailmine Kuliste aas ning 500aastase ajaloo asula ja hieppu. Ülevaadet kodukandist soovib pakkuda raamat, mida äsja loodud Palivere aleviseelts on koostama hakanud. „Raamatusse on kogutud lugusid Palivere mõisast, raudtee-ehitusest, elust enne sõda, sõjaaegade ja kolhooside moodustumise vaevadest ning uue ma aja juhtumistest,” rääkis Palivere aleviseeltsi esimees Kalev Kallemets. Leiab ka loo Palivere mõisnikust Rüütelkonna sekretärist von Luederist, kelle nõudmisel muudeti oluliselt raudtee asukohta, ja suuretevitja Leialist, kellel oli juba kahekümnendate aastate lõpus Palivere esimene sõiduauto ja kaks veoautot. On lugu, kuidas Saksa okupatsiooni ajal toodi Paliverre elekter ning kurvem lugu, kuidas peale küüditamist ühe kommunistide käsilase südameunnituseepiinaid enesetapuni viisid.

Kallemetsa kinnitusele tekib ajalugu kirja pannes reaalne tunnetus, kuidas meie tänased põlvkonnad elavad möödunud inimeste töö, püüdluste, vigade ja õnnestumiste viljadel ning kuidas meie tänased teod saavad olema pinnaseks tulevaste põlvkondadele tulevaste aastakümnetel ja sajanditel.

Plaanide järgi valmib piltidega raamat 1. septembriks 2009 ja Palivere põhikooli avaaktuse järel soovitakse korraldada „Palivere konverents”, kus eeskätt kohalikud inimesed saaks kindlust oma kodukoha identiteedis ja eripäras.

Kõrgessaare valla noored aktiivsed

Hiiemaal Kõrgessaare vallakeskuses Viskoosas on käivitunud igasugisene aktiivne kultuuri- ja spordielu.

„Valla inimesed on meil tublid ning huvialadega tegelemiseks on loodud ka päris head võimalused,” räägib Kõrgessaare Vaba Aja Keskuse juhataja Artur Valk. Vallakeskuses saab tema sõnul harrastada võrkpalli, korvpalli, saalihokit, lauatennist, olemas on jõusaal, tegutseb kaks rahvatantsurühma, naisrühm ja algklasside oma. Line-tantsurühmi on lausa neli: kaks Viskoosas ja kaks teises suuremas vallakeskuses Laukal. Lisaks on võimalus loomingu tegeleda kahes kunstiringis.
„Kõrgessaare saalihokimängijaid

Kõrgessaare uus noortejuht Kairi Zolotova (vasakul) koos kohalike noortega.

on saanud edu ka Eesti meistrivõistlustel. Kristjan ja Andres Kuuse on aga Hiiumaa ühed tugevamad tänavakorvpallurid,” räägib Valk.

Eriti hea meel on valla kultuuri- ja spordijuhil, et vallas asus sügisel tööle uus noorsootöötaja Kairi Zolotova, kes on kohalike noortega saanud hea kontakti. „Võimalused ja tingimused huvialadega tegelemiseks on meil head, aga tuleb tõdeda, et inimesed on ikka kõige tähtsamad,” sõnab Valk hinnates olulisimaks, et noortel oleks koht, kus kokku tulla. Ka siis, kui nad organiseeritult üheski ringis või trennis ei käigi. Kui on koht, kus tegeleda ja oma asjadest rääkida, siis sünnib ka koostöö teiste piirkondadega ja ühel hetkel otsustatakse kodukandi arengus käed külge lüüa.

Peep Lillemägi

FOTO: PEEP LILLEMÄGI

